

STRATEGISK NÆRINGSPLAN VARDØ KOMMUNE

2018 - 2023

Utarbeidet av

Kreativ Industri AS

Mai 2018

Strategisk næringsplan 2018-2023

Strategisk næringsplan (SNP) er Vardø kommunes strategiske plan for næringsutvikling. SNP er et styringsverktøy med langsiktige mål og strategier, som angir retning for næringsutvikling i kommunen mot 2023. Planen er forankret i Finnmark fylkeskommunes regionale utviklingsprogram (RUP) 2014 – 2023 og nasjonale satsinger definert av Innovasjon Norge.

Det skal lages en handlingsplan som konkretiserer mål og strategiene i planen. Årlige målinger av utviklinga skal gjøres ved hjelp av definerte måleindikatorer. Kommunens finansiering av tiltak og prosjekter vil skje gjennom økonomiplan og årsbudsjett.

Bakgrunn

Målet har gjennom hele prosessen vært en tydelig strategisk næringsplan, som er godt forankret i næringslivet og samfunnet for øvrig. Den skal legge til rette for målrettet satsing på næringsutvikling, og må for å ha best mulig effekt følges opp av en handlingsplan og medfølgende budsjettprioriteringer.

Som en del av arbeidet med planen er det gjennomført:

- Dybdeintervjuer med representanter for næringslivet og kommunen
- Åpen workshop, der alle interesserte var invitert
- Analyser og utredning

Arbeidet har foregått over en periode på åtte uker.

Prioriteringer i planen

Strategisk næringsplan 2018-2023 er bygget opp etter følgende struktur:

1. En plattform, som skal skape god utviklingskultur og samarbeid
2. En visjon
3. Et ambisiøst hovedmål
4. Tre strategiske satsingsområder, hvorav to har hovedprioritet

Plattformen for planen er kulturbygging. Dette innebærer at næringslivet og kommunen sammen skal gjennomføre aktiviteter og prosjekter for å utvikle en positiv og optimistisk utviklingskultur i kommunen. Dette er nødvendig for at kommunen og lokalsamfunnet skal få de forutsetningene som trengs hvis det ambisiøse hovedmålet skal nås.

For å nå hovedmålet skal særlig to næringer være satsingsområder, og ha prioritet i kommunens næringsarbeid: Fiskeri og reiseliv. Akkvisisjon (arbeid med å tiltrekke seg etableringer fra bedrifter utenfra) er et tredje satsingsområde.

Hvert av satsingsområdene har egne mål og strategier, som skal bidra til å nå planens hovedmål. Suksessraten måles etter spesifiserte måleindikatorer.

Visjon: Vardø 2023

Vardø skal være en eksklusiv destinasjon for besøkende og et godt hjem for folk, fugl og fisk.

Hovedmål

50 nye arbeidsplasser innen 2023

Plattform: Kulturbygging

Forskning fra Distriktsenteret trekker fram at en offensiv og optimistisk utviklingskultur er et av de klareste fellestrekkene blant norske distriktskommuner som lykkes med sitt næringsarbeid.¹ Dette kommer ofte til uttrykk ved et utstrakt samarbeid mellom lokalt næringsliv og kommunen, og ved at næringslivet oppfatter kommunens rolle som veldig viktig. Tillit mellom nøkkelpersoner er svært viktig i dette arbeidet. For at Vardø skal lykkes med hovedmålet i strategisk næringsplan er det derfor avgjørende å jobbe for å styrke samarbeidet mellom kommunen og lokalt næringsliv. Regionale og nasjonale utviklingsmiljøer kan også kobles på, ved behov. Å bygge tillit, og definere og forankre tydelige roller og en felles forståelse av disse, vil være en kritisk suksessfaktor.

¹ Kobro, Vareide og Hatling: Suksessrike distriktskommuner – En studie av kjennetegn ved 15 norske distriktskommuner. Telemarksforskning rapport nr. 303, 2012.

Arbeidet med å danne denne plattformen skal planlegges som et langsiktig arbeid, men med vekt på kortsiktige tiltak. Dette handler om å bygge stein på stein, og gjøre kontinuerlige tiltak for å bygge tillit og etablere positive samarbeidsprosjekter mellom næringslivet, kommunen og andre aktører.

Satsingsområder

Satsingsområde 1: Fiskeri

Mål: Vardøs havner skal være attraktive og ha gode fasiliteter for lokale fiskere og fremmedflåten.

Strategier:

1. Gjennom å videreutvikle fasilitetene ved Vardøs havner, i tråd med fiskeflåtens behov
2. Gjennom å utvikle virkemidler for å styrke eksisterende bedrifter innen fiskerinæringa
3. Gjennom å utvikle virkemidler rettet mot nyetableringer innen fiskeriene
4. Gjennom å utvikle og iverksette tiltak for å tiltrekke fremmedflåten
5. Gjennom å legge til rette for samarbeidsarenaer, der næringsaktørene og kommunen møtes
6. Gjennom å samarbeide aktivt med næringsforeningen og andre utviklingsaktører for å fange opp gode prosjekter og talentfulle gründere

Måles ved følgende måleindikatorer:

- Antall fartøy som leverer til brukene. Måling: Tall fra brukene
- Antall tonn som leveres til brukene. Måling: Tall fra brukene
- Antall liggeplasser, og utnyttelsesgraden av disse. Måling: Tall fra Vardø havn
- Oversikt over servicetilbud i havnene, og kvaliteten på disse. Måling: Oversikt fra Vardø havn
- Antall søknader til næringsfondet om nyetableringer innen fiskerinæringa. Måling: Kommunens egne tall
- Vekst i antall arbeidsplasser totalt i kommunen. Måling: SSBs statistikk og NHOs årlige næringsbarometer

Forslag til tiltak:

- Utarbeide strategi for tilrettelegging og fornying i Vardøs havner
- Samarbeide med næringa og Vardø havn for å utvikle handlingsplan for nye servicetilbud, som egne buer, bosted og verksted
- Styrke ordninger for etablerertilskudd og låneordninger spesielt rettet mot nyetableringer i fiskerinæringa
- Informasjon og markedsføringsprosjekter rettet mot lokale fiskere og fremmedflåten, i samarbeid med næringa og Vardø havn
- Samarbeide med Vardø restored og næringslivet for øvrig for å sette i gang tiltak for byforskjønnning

Satsingsområde 2: Reiseliv

Mål: Øke antallet arbeidsplasser og lønnsomheten i reiselivsnæringa i perioden frem til 2023.

Strategier:

1. Gjennom å være en aktiv bidragsyter i prosjekter for utvikling, forvaltning og fellesgodefinansiering
2. Gjennom å utvikle virkemidler for å styrke eksisterende bedrifter innen reiselivsnæringa
3. Gjennom å utvikle virkemidler for å legge til rette for flere nyetableringer innen reiselivsnæringa
4. Gjennom å kartlegge reiselivsnæringas behov for tilrettelagte arealer og byforskjønning, med tanke på utvikling og vekst
5. Gjennom å legge til rette for samarbeidsarenaer der næringsaktørene og kommunen møtes
6. Gjennom å samarbeide aktivt med næringsforeningen og andre utviklingsaktører for å fange opp gode prosjekter og talentfulle gründere

Måles ved følgende måleindikatorer:

- Vekst i verdiskapinga i reiselivsnæringa i Vardø. Måling: Tall på verdiskaping fra Visit Norway innsikt
- Vekst i antall arbeidsplasser i reiselivsnæringa. Måling: SSBs statistikk²
- Antall søknader til næringsfondet om nyetablering av reiselivsbedrifter. Måling: Kommunens egne tall
- Antall nyetableringer og overlevelse for disse foretakene. Måling: Nyetablerte foretaks overlevelse og vekst, målt av SSB
- Vekst i antall arbeidsplasser totalt i kommunen. Måling: SSBs statistikk og NHOs årlige næringsbarometer

Forslag til tiltak:

- Bidra til å utvikle en helhetlig reisemålstrategi
- Etablere faste møteplasser gjennom kalenderåret for kommunikasjon med næringa om praktiske løsninger (som for eksempel bobilcamp), fellesgodefinansiering (skilting, opprydding, produksjon av markedsføringsmateriell, kart og annen info, renovasjon, logistikk-løsninger) og attraksjonsforvaltning for de større attraksjonene i kommunen
- Sikre forutsigbare rammer for fysisk turistinformasjon, samt helårlig digitalt tilbud
- Gjennomføre prosjekter sammen med reiselivet og andre deler av næringslivet for å videreutvikle og styrke kommunens vertskapskultur, som for eksempel vertskapskurs og andre samarbeidsprosjekter
- Søke samarbeid på tvers av kommunene i Varanger om reiselivsutvikling
- Bidra til et kompetanseprogram for etablerere, muligvis i samarbeid med andre kommuner i Varanger

² Statistikk for reiselivsnæringa på kommunenivå er generelt ikke offentlig tilgjengelig, men kan kjøpes fra SSB.

Satsingsområde 3: Akkvisisjon

Mål: Mer variert næringsstruktur og etablering av kapitalsterke bedrifter i Vardø.

Strategier:

1. Gjennom å delta i utvalgte regionale og nasjonale utviklingsprosjekter innen olje, gass, havbruk
2. Gjennom å gi informasjon om muligheter og fasiliteter i Vardø på relevante møteplasser til aktuelle bedrifter
3. Gjennom god informasjon om muligheter og fasiliteter på kommunens nettsider

Måles ved følgende måleindikatorer:

- Antall etableringer av eksterne, kapitalsterke selskaper i kommunen. Langsiktig fokus: måles og rapporteres ikke årlig, kun ved behov. Måling: Kommunens egen oversikt.

Forslag til tiltak:

- Være en aktiv deltaker i det regionale utviklingsprosjektet Petro Øst
- Delta på på minst en konferanse hvert år innen enten olje, gass eller havbruk
- Ta initiativ overfor kommunene i Øst-Finnmark for å utrede mulighetene for nisjespesialisering mellom kommunene innen tilrettelegging for olje og gass
- Være tilgjengelig for og gi informasjon til potensielle selskaper og bedrifters initiativ om etableringer eller flytting til Vardø
- Samarbeide med kommunene i Øst-Finnmark om å utrede hvilke innen hvilke nisjer den enkelte kommune har fortrinn med tanke på fremtidig petroleumsaktivitet

Begrunnelse for prioriteringene i planen

Det er ingen tvil om at Vardø har klare fortrinn innen to helt konkrete næringer i dag. Dette er fiskeri og reiseliv. Her finnes etablerte og utviklingsorienterte aktører, og rent geografisk og attraksjonsmessig har kommunen åpenbare fortrinn som ikke kan kopieres av konkurrenter. Flere av attraksjonene i Vardø har store potensielle kundegrupper i Norge og internasjonalt. Totalt sett er dette unike forutsetninger som kan utnyttes for å skape lokal vekst. Med god merkevarebygging og markedsføring kan denne veksten dessuten komme forholdsvis raskt.

En ulempe av betydning er, som i de fleste små samfunn i Nord-Norge i dag, få kapitalsterke aktører. Vardø kommune er dessuten en liten kommune, både i størrelse og økonomi. Dette medfører naturlig nok at det også er forholdsvis små ressurser tilgjengelig til næringsutvikling, både i kommuneorganisasjonen og i næringslivet. Det er derfor nødvendig å spisse næringsarbeidet mot noen få områder, fremfor å spre det tynt over mange. Dette er bakgrunnen for at fiskeri og reiseliv er valgt som de viktigste satsingsområdene i planen. Det betyr konkret at disse to næringene skal ha prioritet ved utdeling av midler fra næringsfondet, og når kommunen velger hvilke utviklingsprosjekter det skal brukes tid og penger på.

Selv om fiskeri og reiseliv prioriteres i det daglige og langsiktige næringsutviklingsarbeidet, bør kommunen også arbeide for å stimulere til vekst og arbeidsplasser innen andre bransjer på lengre sikt. Både næringslivet og lokalsamfunnet for øvrig vil være mindre sårbare med en mer variert næringsstruktur og mer kapitalsterke bedrifter. Et tredje satsingsområde er derfor akkvisisjon. Det betyr konkret at arbeidet med å tiltrekke seg etableringer fra bedrifter utenfra gis oppmerksomhet i planperioden, men på et overordnet nivå.

For Vardø er det et mulig potensiale for større etableringer innen for eksempel olje, gass, og havbruk. Det er imidlertid stor usikkerhet rundt hvilke ringvirkninger slike etableringer vil skape for lokalsamfunnene i Øst-Finnmark, og det er i dag ikke mulig å beregne Vardøsamfunnets gevinster av investeringer og andre aktiviteter på dette området. Dermed er det også utfordrende å vite hvilke grep eller tilrettelegging som bør gjøres. Kommunen skal derfor ikke bruke hoveddelen av sine ressurser på dette området. Prioriteringen skal være å holde seg oppdatert, og på en tids- og kostnadseffektiv måte skaffe seg informasjon om eventuelle planer for petroleumsaktivitet, havbrukssatsinger og andre eksterne selskaper/investorer. Det mest aktuelle i denne planperioden er at kommunen har en plan for tilstedeværelse på relevante møteplasser og nettverk. Dette innebærer å ha dialog med kompetansemiljø, nabokommuner og bedrifter, og ikke minst være en aktiv part i regionale utviklingsprosjekter. Da vil kommunen ha tilstrekkelig oversikt for å posisjonere seg og gjøre grep dersom bedrifter og bransjer faktisk får behov for tilrettelegging, og gevinstene er mulig å beregne. Flere kommuner i regionen har lignende strategier, og et samarbeid om å finne en rasjonell funksjons- og arbeidsfordeling i forhold til for eksempel fremtidig petroleumsaktivitet i nærområdet vil være nyttig.

Arbeidet med plattformen for det hele, å skape et positivt utviklingsmiljø i kommunen, vil være et ledd i arbeidet for økt attraktivitet. Dette er en oppgave for hele samfunnet, både enkeltpersoner, bedrifter, organisasjoner og kommunen. Også eksterne ressurs- og kompetansemiljø utenfor kommunen, som nabokommuner, regionale og nasjonale aktører, forsknings- og utviklingsmiljø, kan være viktige bidragsytere for å skape et utviklingsmiljø

som stimulerer til nyetableringer, vekst og økt næringsaktivitet. Strategisk næringsplan 2018-2023 legger opp til bred involvering lokalt, regionalt og nasjonalt i arbeidet for å nå det ambisiøse hovedmålet.

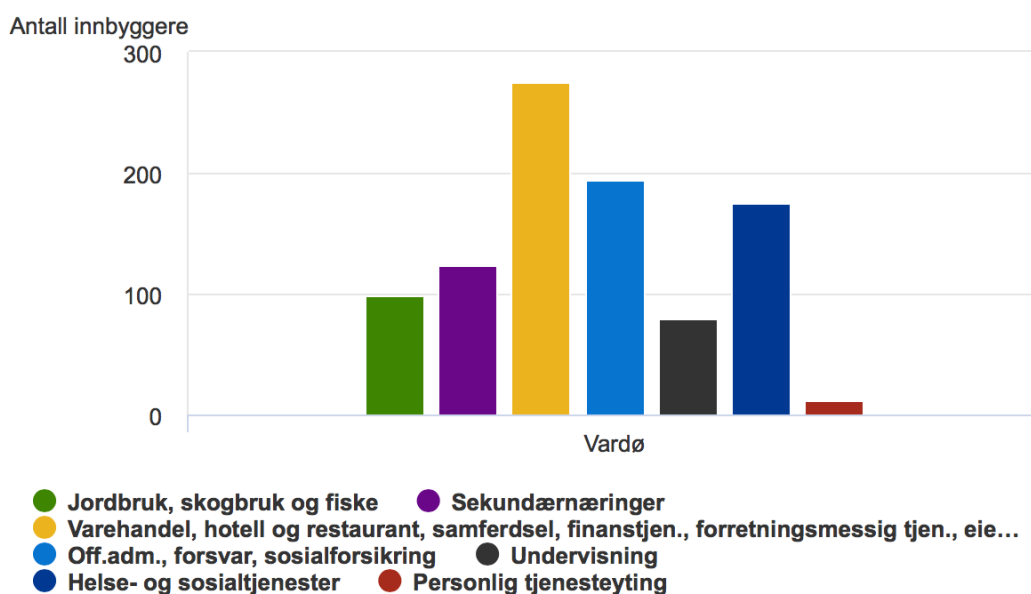
Kommunens utgangspunkt

Vardø kommune har i følge Statistisk sentralbyrå (SSB) pr. 1. kvartal 2018 totalt 2107 innbyggere. I prognosene for folketallsutviklingen for Vardø kommune er det forventet 2006 innbyggere i år 2030 og 1944 innbyggere i år 2040.

Sysselsetning

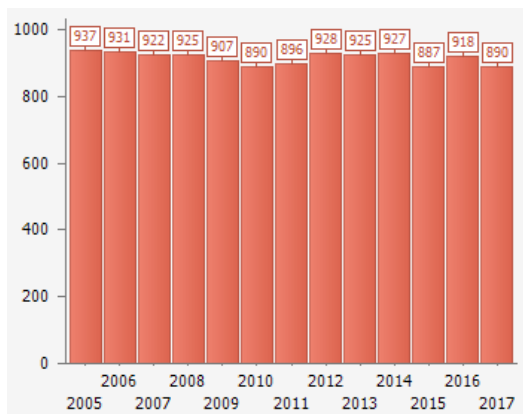
Pr. 31.12.17 var det totalt 890 sysselsatte innbyggere i Vardø kommune, hvorav 50,2 % var sysselsatte i privat sektor, mens 49,8 prosent i offentlig sektor.

Hva innbyggerne arbeider med

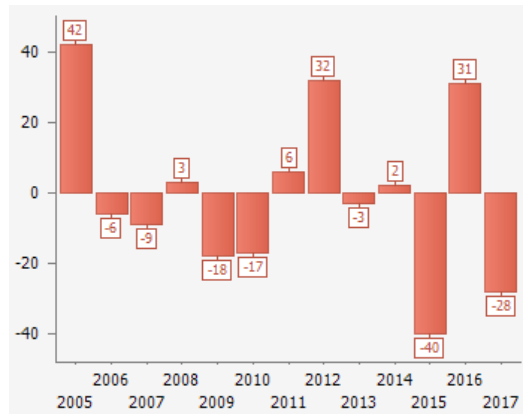

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

Totalt antall sysselsatte i Vardø kommune og utviklingen vises i følgende modeller:

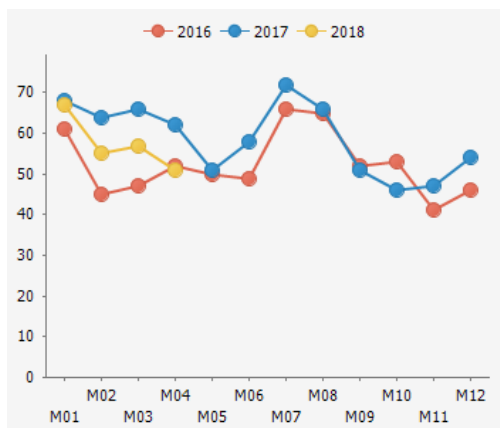
Modell: Antall sysselsatte i alt.

Modell: Årlig endring i sysselsetning.

Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten i Vardø kommune er noe høyere ved utgangen av året 2017 sammenlignet med samme tidspunkt i 2016. Arbeidsledigheten i kommunen gjennom de tre siste årene vises i den følgende grafen:

Nyetablerte foretak og vekst

Tallene fra SSB for perioden 2009-2014 viser at det i denne perioden ble etablert mellom 28 og 13 nye foretak per år. I midlertid er det få av disse bedriftene som overlevde mer enn to år. Blant de 28 bedriftene som ble etablert i 2009 var det fem som overlevde i fem år. Dette utgjør 17,8 prosent, noe som er 9,5 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet.

		Foretak					
		2009	2010	2011	2012	2013	2014
1 år	I alt	28	16	22	13	18	17
	Overlevd	14	10	7	8	7	9
	Ikke overlevd	11	6	15	4	9	8
	Sovende	3	0	0	1	2	0
2 år	I alt	28	16	22	13	18	0
	Overlevd	15	7	5	8	7	0
	Ikke overlevd	13	8	17	5	11	0
	Sovende	0	1	0	0	0	0
3 år	I alt	28	16	22	13	0	0
	Overlevd	8	5	5	6	0	0
	Ikke overlevd	20	11	17	7	0	0
	Sovende	0	0	0	0	0	0
4 år	I alt	28	16	22	0	0	0
	Overlevd	6	4	4	0	0	0
	Ikke overlevd	22	12	18	0	0	0
	Sovende	0	0	0	0	0	0
5 år	I alt	28	16	0	0	0	0
	Overlevd	5	4	0	0	0	0
	Ikke overlevd	23	12	0	0	0	0
	Sovende	0	0	0	0	0	0